

"МІСЦЕВІ ФІНАНСИ"

**Методичні рекомендації до вивчення дисципліни та тематика
індивідуальних завдань для студентів заочної форми навчання**

Галузь знань: 0305-економіка і підприємництво;
Напрямок підготовки 7.030508-„Фінанси і кредит”.

Харків – 2012

ВСТУП

Місцеві фінанси є невід’ємною складовою фінансової системи країни. Вони є сукупністю фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, які спрямовуються на виконання цими органами як власних так і делегованих ними функцій і завдань.

В останні десятиріччя роль місцевих фінансів в фінансовій системі держави підвищується через зростаючу регіоналізацію економічних і соціальних проектів, а також процесів управління.

Через місцеві фінанси держава активно здійснює свою соціальну політику.

Через фінансові системи місцевих органів влади і самоврядування мобілізується значна частина валового внутрішнього продукту.

Функції соціально-економічного регулювання, які виконують місцеві фінанси, включають в себе вилучення, розподіл і перерозподіл частини ВВП, забезпечення економічного зростання і надання громадянам належного рівня громадських послуг, що знаходяться в сфері компетенції органів місцевої влади і самоврядування.

Завдання курсу полягає у вивченні суті і значення місцевих фінансів, засад їхнього функціонування як одного з дійових важелів економічної політики місцевих органів самоврядування; набуття вмінь аналізувати використання доходів органів місцевого самоврядування.

Предмет вивчення становлять фінансові відносини, що виникають на різних рівнях адміністративно- територіальних утворень у процесі формування та використання фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування.

Мета курсу: надання знань про сутність і роль місцевих фінансів у економічному і соціальному розвитку адміністративно-територіальних утворень та механізм їх функціонування.

1. МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ

Програма курсу розрахована для засвоєння студентами V курсу економічного факультету спеціальності «Фінанси і кредит»

Курс “Місцеві фінанси” пов’язаний дисциплінами “Макроекономіка”, “Фінанси”, “Фінансові ресурси регіону”, “Ринок фінансових послуг”, “Бюджетна система”. Знання по перерахованим курсам дозволять студентам засвоїти теоретичні положення курсу і водночас суттєво розширити науково-теоретичну основу курсів, що перелічені вище, а також нададуть можливості одержати необхідні практичні навички.

1. ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА КУРСУ

2.1 Темы курсу

.Тема 1. Місцеві фінанси, їх сутність, склад і роль у розвитку економічної і соціальної інфраструктури.

Місцеві фінанси як система формування, розподілу і використання грошових та інших фінансових ресурсів для забезпечення місцевими органами влади і самоуправління покладених на них функцій і завдань, як власних так і делегованих. Місцеві фінанси як складова фінансової системи держави.

Функції місцевих фінансів у забезпеченні загальнодержавних соціальних стандартів.

Елементи системи місцевих фінансів.

Тема 2. Місцеві бюджети – визначальна ланка місцевих фінансів.

Взаємозв’язок місцевих і державних фінансів. Фінансові взаємовідносини органів місцевого самоврядування з підприємствами та установами, розташованими на їх території. Права органів місцевого самоврядування щодо здійснення і забезпечення соціального і економічного розвитку на їх території.

Структура системи місцевих фінансових інститутів.

Тема 3. Фінансові ресурси місцевого самоврядування.

Основні джерела доходів і напрямки видатків місцевих бюджетів. Основи фінансової автономії місцевих органів влади. Доходи місцевих бюджетів: власні, закріплені, регульовані.

Тема 4. Регіональні цільові фонди місцевого самоврядування.

Регіональні цільові фонди місцевого самоврядування як інститути, що

покликані накопичувати ресурси для виконання важливих функцій органів місцевого самоврядування. Цільові фонди як складова позабюджетних фондів. Джерела регулювання єдиного позабюджетного фонду. Статути цільових фондів. Валютні і резервні фонди.

Тема 5. Планування і порядок фінансування видатків місцевих бюджетів.

Соціально-економічне значення видатків місцевих бюджетів. Напрямки за якими плануються видатки на місцевому рівні. Групи видатків. Розмежування видатків між місцевими бюджетами за принципом субсидіарності. Приоритети бюджетної політики держави. Фінансові нормативи бюджетної забезпеченості для місцевих бюджетів та корегуючі коефіцієнти. Порядок складання та розгляду місцевих бюджетів.

Тема 6. Міжбюджетні відносини їх складові.

Концепції державної регіональної політики та організації внутрішніх міжбюджетних відносин. Інструменти міжбюджетних відносин. Поняття бюджетних трансфертів та їх правове регулювання. Зарубіжний досвід міжбюджетних відносин і використання міжбюджетних трансфертів. Поняття вертикальних та горизонтальних дисбалансів та фінансового вирівнювання.

Правові засади і організація і організація бюджетного вирівнювання в Україні. Зарубіжний досвід фінансового вирівнювання.

Тема 7. Управління фінансами і фінансовий контроль на місцевому рівні.

Місцеві фінансові органи їх функції та система організації. Поняття та система касового виконання місцевих бюджетів. Контроль та аудит фінансової діяльності місцевого самоврядування.

Тема 8. Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності.

Особливості реалізації прав комунальної власності. Інститут комунальної форми власності. Поняття, форми та правове регулювання комунального кредиту. Вітчизняний та зарубіжний досвід розвитку комунального кредиту. Фінанси муніципальних підприємств і муніципальних платежів зарубіжних країн.

Тема 9. Фінанси житлово-комунального господарства.

Комунальні платежі. Надання послуг населенню в сфері житлово-комунального господарства. Форми власності житлово-

комунальних підприємств. Забезпечення ефективності житлово-комунального господарства. Фінансові джерела житлово-комунального господарства.

Тема 10. Основи організації фінансів місцевих органів влади в зарубіжних країнах.

Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів. Зарубіжний досвід забезпечення ресурсної бази органів місцевого самоврядування.

Зарубіжний досвід створення місцевих позабюджетних фондів. Зарубіжний досвід використання міжбюджетних трансферів. Фінанси муніципальних підприємств і муніципальні платежі в зарубіжних країнах.

3. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ КУРСУ.

Тема 1. Місцеві фінанси, їх сутність, склад і роль у розвитку економічної і соціальної інфраструктури.

Самостійна робота - 6 годин.

Мета: поглиблення знань студентів щодо бюджетної системи держави і важливої ролі місцевих фінансів в розвитку територій, одержання нових знань з аспектів забезпечення соціальних стандартів життя населення територій за рахунок місцевих фінансів.

Форма виконання: опрацювання лекційного матеріалу, вивчення рекомендованої літератури і складання конспекту, самоперевірка засвоєння знань по питанням до самоконтролю, підготовка до дискусії при проведенні семінарського заняття, написання реферату за темою.

Рекомендації:

У процесі опрацювання теми варто приділити особливу увагу наступним аспектам:

- місце місцевих бюджетів в бюджетній системі держави;
- функції місцевих органів влади, які забезпечуються через місцеві бюджети;
- з яких елементів складається система місцевих фінансів;
- через які механізми місцеві фінанси впливають на розвиток економічної і соціальної інфраструктури територій.

Контрольні питання:

1. В чому полягає сутність місцевих фінансів?
2. Які функції виконують місцеві фінанси?
3. З яких елементів складається система місцевих фінансів?

4. Хто є суб'єктами системи місцевих фінансів?
5. Який основний спосіб формування місцевих фінансів?
6. На базі яких територіальних одиниць формуються місцеві фінанси?
7. З чого складається економічна і соціальна інфраструктура територій?

Форми і методи контролю.

- перевірка викладачем складання студентом конспекту опрацьованих джерел;
- усні відповіді при проведенні семінарського заняття;
- обґрунтування аргументів при участі у дискусії під час проведення семінарського заняття;
- активність під час обговорення питань на семінарському занятті;
- глибина розкриття теми при реферативному повідомленні. Якщо таке було надане.

Література: 3 (7-10; 40,60) ; 1 (9-19) ; 2 (446-453).

Тема 2. Місцеві бюджети – визначальна ланка місцевих фінансів.

Самостійна робота - 6 годин.

Мета: поглиблення знань студентів щодо бюджетної системи держави і важливої ролі місцевих фінансів в розвитку територій, одержання нових знань з аспектів забезпечення соціальних стандартів життя населення територій за рахунок місцевих фінансів.

Форма виконання: опрацювання лекційного матеріалу, вивчення рекомендованої літератури і складання конспекту, самоперевірка засвоєння знань по питанням до самоконтролю, підготовка до дискусії при проведенні семінарського заняття, написання реферату за темою.

Рекомендації:

У процесі опрацювання теми доцільно звернути увагу на наступне:

- які бюджети входять до місцевого і консолідованого бюджету;
- які стандарти соціального стану необхідно забезпечити органами місцевого самоврядування на підлеглий ними території;
- якими правами наділені органи місцевого самоврядування щодо забезпечення економічного розвитку територій;
- як будуються відносини органів місцевого самоврядування із бюджетними установами, розташованими на їх території, щодо планування забезпечення їх функціонування і розвитку;

- в чому полягає підтримка органами місцевого самоврядування економічного розвитку на їх території;
- якою є структура системи місцевих фінансових інститутів.

Контрольні питання:

1. Дайте визначення системи місцевих бюджетів.
2. Перелічіть місцеві бюджети, які входять до зведених бюджетів.
3. Якими законодавчими актами регулюється фінансова діяльність органів самоврядування?

Форми і методи контролю.

- перевірка викладачем складання студентом конспекту опрацьованих джерел;
- усні відповіді при проведенні семінарського заняття;
- обґрунтування аргументів при участі у дискусії під час проведення семінарського заняття;
- активність під час обговорення питань на семінарському занятті;
- глибина розкриття теми при реферативному повідомленні. Якщо таке було надане.

Література: 1 (25-28) ; 2 (22-25); 3 (48-53) ; 16, 29.

Тема 3. Фінансові ресурси місцевого самоврядування.

Самостійна робота - 6 годин.

Мета: поглиблення знань студентів щодо бюджетної системи держави і важливої ролі місцевих фінансів в розвитку територій, одержання нових знань з аспектів забезпечення соціальних стандартів життя населення територій за рахунок місцевих фінансів.

Форма виконання: опрацювання лекційного матеріалу, вивчення рекомендованої літератури і складання конспекту, самоперевірка засвоєння знань по питанням до самоконтролю, підготовка до дискусії при проведенні семінарського заняття, написання реферату за темою.

Рекомендації:

У процесі опрацювання теми треба звернути увагу на наступне:

- законодавчу і нормативну базу, на якій ґрунтується система місцевих фінансів;
- з'ясувати, з яких елементів складається ресурсна база місцевого самоврядування;

- основні джерела доходів місцевих бюджетів;
- основні напрямки витрат місцевих бюджетів;
- основи фінансової автономії місцевих органів влади.

В процесі вивчення теми дуже важливо зрозуміти, що саме ресурсна база місцевого самоврядування є тією основою, на якій будується фінансова автономія місцевих органів влади. В свою чергу без фінансової автономії не можна забезпечити принцип самоврядності, який покладається в основу функціонування органів місцевої влади.

При вивченні теми треба виходити з того, що існують певні проблеми у забезпеченні місцевого самоврядування необхідною ресурсною базою. Ці проблеми обговорюються у науковій соціально-економічній літературі, певна частина з якої наводиться у переліку додаткової літератури.

Контрольні питання:

1. Що можна відносити до ресурсної бази місцевого самоврядування?
2. Якими є власні доходи місцевих бюджетів?
3. Що таке закріплені доходи місцевих бюджетів?
4. Що відносити до регульованих доходів місцевих бюджетів?
5. Які основні напрямки витрат місцевих бюджетів?

Форми і методи контролю.

- перевірка викладачем складання студентом конспекту опрацьованих джерел;
- усні відповіді при проведенні семінарського заняття;
- обґрунтування аргументів при участі у дискусії під час проведення семінарського заняття;
- активність під час обговорення питань на семінарському занятті;
- глибина розкриття теми при реферативному повідомленні. Якщо таке було надане.

Література: 1 (20-30;41-54) ; 2 (176-179); 3 (40,41) ; 16, 17,18,19.

Тема 4. Регіональні цільові фонди місцевого самоврядування.

Самостійна робота - 6 годин.

Мета: поглиблення знань студентів щодо бюджетної системи держави і важливої ролі місцевих фінансів в розвитку територій, одержання нових знань з аспектів забезпечення соціальних стандартів життя населення територій за рахунок місцевих фінансів.

Форма виконання: опрацювання лекційного матеріалу, вивчення рекомендованої літератури і складання конспекту, самоперевірка засвоєння знань по питанням до самоконтролю, підготовка до дискусії при проведенні семінарського заняття, написання реферату за темою.

Рекомендації:

Цільові фонди є інструментом, за допомогою якого органи самоврядування можуть накопичувати ресурси для вирішення важливих завдань, що входять до їх компетенції.

У процесі опрацювання теми треба звернути увагу на наступне:

- правову базу формування позабюджетного фонду місцевих органів влади базового рівня;
- джерела формування позабюджетного фонду;
- цільові фонди органів місцевого самоврядування як складова позабюджетного фонду;
- виключні фонди місцевих рад;
- мета і зміст створення резервних фондів.

Контрольні питання:

1. Дайте визначення інституту позабюджетних фондів органів самоврядування.
2. З яких джерел формуються валютні фонди місцевих органів влади?
3. З якою метою створюються резервні фонди органів місцевої влади?
4. Назвіть і охарактеризуйте напрямки використання коштів позабюджетних фондів органів місцевої влади.
5. Визначте роль позабюджетних фондів у керуванні розвитком соціально-економічних територіальних систем.

Форми і методи контролю.

- перевірка викладачем складання студентом конспекту опрацьованих джерел;
- усні відповіді при проведенні семінарського заняття;
- обґрунтування аргументів при участі у дискусії під час проведення семінарського заняття;
- активність під час обговорення питань на семінарському занятті;
- глибина розкриття теми при реферативному повідомленні, якщо таке було надане.

Література: 1 (35-39) ; 2 (199-204); 3 (43,44); 10, 17,26.

Тема 5. Планування і порядок фінансування видатків місцевих бюджетів.

Самостійна робота - 6 годин.

Мета: поглиблення знань студентів щодо бюджетної системи держави і важливої ролі місцевих фінансів в розвитку територій, одержання нових знань з аспектів забезпечення соціальних стандартів життя населення територій за рахунок місцевих фінансів.

Форма виконання: опрацювання лекційного матеріалу, вивчення рекомендованої літератури і складання конспекту, самоперевірка засвоєння знань по питанням до самоконтролю, підготовка до дискусії при проведенні семінарського заняття, написання реферату за темою.

Рекомендації:

При вивченні теми слід звернути увагу на наступне:

- напрямки, за якими плануються видатки місцевих бюджетів;
- групування видатків місцевих бюджетів;
- порядок складання кошторису витрат місцевих бюджетів;
- соціально-економічне зростання видатків місцевих бюджетів;
- фінансові нормативи бюджетної забезпеченості;
- субсидіарність у міжбюджетних відносинах.

Контрольні питання:

1. Як формуються фінансові нормативи бюджетної забезпеченості?
2. В чому полягає зміст принципу субсидіарності?
3. На що спрямовуються видатки місцевих бюджетів?
4. Визначте групи видатків місцевих бюджетів.
5. Визначте порядок складання кошторису витрат місцевих бюджетів.
6. Як здійснюється фінансування делегованих повноважень в місцевих органах влади?
7. Як розраховується платоспроможність територій?

Форми і методи контролю.

- перевірка викладачем складання студентом конспекту опрацьованих джерел;
- усні відповіді при проведенні семінарського заняття;
- обґрунтування аргументів при участі у дискусії під час проведення семінарського заняття;
- активність під час обговорення питань на семінарському занятті;

- глибина розкриття теми при реферативному повідомленні, якщо таке було надане.

Література: 1 (30-34;72-75) ; 2 (123-130;179-187;222-230;293-298);
3 (43,44,55); 17,20,21,23,26, 29,35.

Тема 6. Міжбюджетні відносини і їх складові.

Самостійна робота - 8 годин.

Мета: поглиблення знань студентів щодо бюджетної системи держави і важливої ролі місцевих фінансів в розвитку територій, одержання нових знань з аспектів забезпечення соціальних стандартів життя населення територій за рахунок місцевих фінансів.

Форма виконання: опрацювання лекційного матеріалу, вивчення рекомендованої літератури і складання конспекту, самоперевірка засвоєння знань по питанням до самоконтролю, підготовка до дискусії при проведенні семінарського заняття, написання реферату за темою.

Рекомендації:

При вивченні теми треба засвоїти, що міжбюджетні відносини в країні розбудовуються згідно з концепцією державної регіональної політики.

Слід звернути увагу на наступне:

- побудову системи міжбюджетних відносин;
- склад інструментів міжбюджетних відносин;
- правові засади фінансового вирівнювання поняття вертикальних і горизонтальних дисбалансів;
- принципи фінансового вирівнювання;
- зміст бюджетних трансфертів і їх правове регулювання.

Контрольні питання:

1. Якими законодавчими і нормативними актами регламентуються міжбюджетні відносини?
2. Що входить у поняття міжбюджетних трансфертів?
3. Що таке вертикальні та горизонтальні дисбаланси?
4. Що таке бюджетний процес?
5. Що таке фінансове вирівнювання?
6. Який є порядок розгляду та затвердження місцевих бюджетів?

Форми і методи контролю.

- перевірка викладачем складання студентом конспекту опрацьованих

джерел;

- усні відповіді при проведенні семінарського заняття;
- обґрунтування аргументів при участі у дискусії під час проведення семінарського заняття;
- активність під час обговорення питань на семінарському занятті;
- глибина розкриття теми при реферативному повідомленні, якщо таке було надане.

Література: 1 (69-93) ; 2 (38-43;222-230);3 (45); 5 (92-102), 17,23,24,25,29,31.

Тема 7. Управління фінансами і фінансовий контроль на регіональному рівні.

Самостійна робота - 6 годин.

Мета: поглиблення знань студентів щодо бюджетної системи держави і важливої ролі місцевих фінансів в розвитку територій, одержання нових знань з аспектів забезпечення соціальних стандартів життя населення територій за рахунок місцевих фінансів.

Форма виконання: опрацювання лекційного матеріалу, вивчення рекомендованої літератури і складання конспекту, самоперевірка засвоєння знань по питанням до самоконтролю, підготовка до дискусії при проведенні семінарського заняття, написання реферату за темою.

Рекомендації:

При вивченні теми треба звернути увагу на наступне:

- існуючі інститути місцевих фінансових органів;
- діючі органи фінансового контролю на місцевому рівні;
- прийняті форми аудиту і контролю фінансової діяльності органів місцевого самоврядування;
- покриття тимчасових касових розривів при виконанні бюджету;
- поняття касового виконання місцевих бюджетів.

Контрольні питання:

1. Якими є функції місцевих фінансових органів?
2. З яких інституцій складається система місцевих фінансових органів?
3. Яким чином в місцевих бюджетах передбачено покриття тимчасового касового дефіциту?
4. Яким чином здійснюється контроль за фінансовою діяльністю органів місцевої влади?
5. Який порядок отримання позичок на виконання місцевих бюджетів?

Форми і методи контролю.

- перевірка викладачем складання студентом конспекту опрацьованих джерел;
- усні відповіді при проведенні семінарського заняття;
- обґрунтування аргументів при участі у дискусії під час проведення семінарського заняття;
- активність під час обговорення питань на семінарському занятті;
- глибина розкриття теми при реферативному повідомленні, якщо таке було надане.

Література: 2 (89-100);3 (112-126); 4(95-101), 10,12,16,25,30.

Тема 8. Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності.

Самостійна робота - 2 години.

Мета: поглиблення знань студентів щодо бюджетної системи держави і важливої ролі місцевих фінансів в розвитку територій, одержання нових знань з аспектів забезпечення соціальних стандартів життя населення територій за рахунок місцевих фінансів.

Форма виконання: опрацювання лекційного матеріалу, вивчення рекомендованої літератури і складання конспекту, самоперевірка засвоєння знань по питанням до самоконтролю, підготовка до дискусії при проведенні семінарського заняття, написання реферату за темою.

Рекомендації:

У процесі вивченні теми доцільно звернути увагу на наступне:

- форми власності житлово- комунальних підприємств;
- фінансові джерела житлово- комунальних підприємств;
- забезпечення ефективності житлово- комунальних підприємств;

Контрольні питання:

1. Що таке комунальний сектор економіки?
2. Яким може бути юридичний статус комунальних підприємств?
3. На якій основі може використовуватися майно комунальних підприємств?
4. Куди перераховується податок на прибуток комунальних підприємств?
5. Ким встановлюється порядок і межі комунальних платежів?
6. Що входить до складу фінансових джерел житлово-комунальних підприємств?

Форми і методи контролю.

- перевірка викладачем складання студентом конспекту опрацьованих джерел;
- усні відповіді при проведенні семінарського заняття;
- обґрунтування аргументів при участі у дискусії під час проведення семінарського заняття;
- активність під час обговорення питань на семінарському занятті;
- глибина розкриття теми при реферативному повідомленні, якщо таке було надане.

Література: 2 (116-128);3 (104-116); 4(65-69),19,20,32.

Тема 9. Фінанси житлово-комунального господарства.

Самостійна робота - 6 годин.

Мета: поглиблення знань студентів щодо бюджетної системи держави і важливої ролі місцевих фінансів в розвитку територій, одержання нових знань з аспектів забезпечення соціальних стандартів життя населення територій за рахунок місцевих фінансів.

Форма виконання: опрацювання лекційного матеріалу, вивчення рекомендованої літератури і складання конспекту, самоперевірка засвоєння знань по питанням до самоконтролю, підготовка до дискусії при проведенні семінарського заняття, написання реферату за темою.

Рекомендації:

У процесі опрацювання теми варто звернути увагу на наступне:

- форми власності житлово- комунальних підприємств;
- організаційні форми житлово- комунальних підприємств;
- фінансові джерела житлово- комунального господарства;
- форми і характер житлово- комунальних платежів.

Контрольні питання:

1. Які послуги надаються населенню в сфері житлово- комунального господарства?
2. Які види діяльності здійснюються в сфері житлово- комунального господарства?
3. Дайте характеристику формам організації житлово- комунальних підприємств.
4. Перелік джерела фінансування житлово- комунального господарства.

Форми і методи контролю.

- перевірка викладачем складання студентом конспекту опрацьованих джерел;
- усні відповіді при проведенні семінарського заняття;
- обґрунтування аргументів при участі у дискусії під час проведення семінарського заняття;
- активність під час обговорення питань на семінарському занятті;
- глибина розкриття теми при реферативному повідомленні, якщо таке було надане.

Література: 6 (110-124);7(196-211); 8(215-235),20.

Тема 10. Основи організації фінансів місцевих органів влади в зарубіжних країнах.

Самостійна робота - 4 години.

Мета: поглиблення знань студентів щодо бюджетної системи держави і важливої ролі місцевих фінансів в розвитку територій, одержання нових знань з аспектів забезпечення соціальних стандартів життя населення територій за рахунок місцевих фінансів.

Форма виконання: опрацювання лекційного матеріалу, вивчення рекомендованої літератури і складання конспекту, самоперевірка засвоєння знань по питанням до самоконтролю, підготовка до дискусії при проведенні семінарського заняття, написання реферату за темою.

Рекомендації:

У процесі опрацювання теми необхідно приділити увагу на наступним аспектам:

- існуючим стандартам організації місцевих фінансів за кордоном;
- закордонному досвіду створення позабюджетних фондів;
- зарубіжному досвіду забезпечення ресурсної бази органів місцевого самоврядування;

Контрольні питання:

1. Що входить до ресурсної бази місцевого самоврядування?
2. Якою є структура організації фінансів органів місцевої влади в зарубіжних країнах?
3. Перелічіть муніципальні платежі в зарубіжних країнах.
4. На які цілі використовуються міжбюджетні трансфери за кордоном?

Форми і методи контролю.

- перевірка викладачем складання студентом конспекту опрацьованих джерел;
- усні відповіді при проведенні семінарського заняття;
- обґрунтування аргументів при участі у дискусії під час проведення семінарського заняття;
- активність під час обговорення питань на семінарському занятті;
- глибина розкриття теми при реферативному повідомленні, якщо таке було надане.

Література: 4 (22-25;33-35;39-41;67-69;79-81);6(117-130).

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Роль місцевих фінансів у розвитку соціально-економічних територіальних систем.
2. Місцеві бюджети, як фінансова основа самоврядування.
3. Ресурсна база місцевого самоврядування.
4. Регіональні цільові фонди – джерела формування і напрямки використання.
5. Планування доходів і видатків місцевих бюджетів.
6. Регіональна політика держави і міжбюджетні відносини.
7. Фінансовий контроль і аудит діяльності органів місцевого самоврядування.
8. Комунальна власність як джерело доходів і чинник управління на місцевому рівні.
9. Роль місцевих органів забезпечення якості життя мешканців території.
10. Місцеві фінанси органів самоврядування в зарубіжних країнах.

Рекомендована література:

основна:

1. Василик О. Д., Павлюк К. В. Бюджетна система України.- К.: Центр навчальної літератури,2004.-544с.
2. Василик О. Д., павлюк К. В. Державні фінанси України.- К.:МІОС,2002.-608с.
3. Пасічник Ю. В. Бюджетна система України та зарубіжних країн: навчальний посібник.- К.:Знання-Прес,2002.-495с.
4. Петленко Ю. В., Рожко О. Д. Місцеві фінанси.-К.: Кондор,2004.-282с.
5. Бюджетний кодекс України.-К.:Артек,2002.-75с.
6. Комунальне господарство.-Х.:Мегаполіс.-2004,350с.
7. Кириленко О.П. місцеві бюджети України: навч. Посібник.-К.: НІОС,2000.-250с.
8. Кравченко В. І. Місцеві фінанси України: навч. Посібник.-К.:Знання,

1999.-280с.

9. Титаренко В. О. Економічні засади місцевого самоврядування.-К.Знання, 1994.-312с

Додаткова:

10. Акімова І. Вахненко Т. Становлення ефективної системи регулювання місцевих запозичень в Україні//Економіка.Фінанси. Право.-2004.-№5.-с.15-22.
11. Голуб'як В. С. Роль підприємства у формуванні місцевих бюджетів та зростанні їх доходів//Статистика України. –2003. -№4.-с.61-64.
12. павлюк К. В. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів//Фінанси України.-2004.-№5.-с.67-75.
13. Кузькін О., Мельник О. Регіональні бюджети: Способи формування та використання в Україні//регіональна економіка.- 2004.-№2.-с.189-2002.
14. Фурдиченко Л. Гайдис Н. Міжбюджетні відносини в Україні в сучасних умовах//регіональна економіка. – 2004.-№2.-с.225-229.
15. Толуб'як В. Проблеми і перспективи фінансової децентралізації// економіка України. – 2004.№2.-с.22-27.
16. Мних М.В. Роль та значення місцевих фінансів у розвитку місцевого самоврядування//Економіка. Фінанси. Право. –2004.-№2.-с.15-17.
17. Швець В. Я. Насущные проблемы местных бюджетов и пути их преодоления: взгляд практика//Регіональна економіка.-2003.-№6.-с.192-197.
18. Лавриев М. Б. Местные налоги и сборы как атрибут финансовой автономии органом местного самоуправления//регвональна економіка.-2003.-№6.-с.197-208.
19. Музика О. Класифікація доходів місцевих бюджетів//Право України.-2003.-№10.-с.68-72.
20. Бурячко А. Є., Палій М. П. Удосконалення фінансового механізму місцевих бюджетів//Фінанси України.-2003.-№8.-с.13-18.
21. Карпинский Б. А. Региональная сбалансированность финансовой системы государства//Регіональна економіка.-2003.№1.-с.128-138.
22. Тарангул Л. Л. Оцінка податковоспроможності регіону//Фінанси України.-2003.№6.-с.7-13.
23. Крайник О. Сучасні підходи до формування місцевих бюджетів// регіональна економіка.-2002.-№4.-с.65-75.
24. Чугунов І. Планування і виконання дохідної частини місцевих бюджетів у механізмі бюджетного регулювання//регіональна економіка.-2002.-№4.-с.194-199.
25. Романів М. В. Фінансове забезпечення сталого розвитку регвону//Фінанси України.-2003.-№1.-с.60-62.
26. Управління бюджетними ресурсами регіону//Фінанси України.-2002.№12.-с.51-54.
27. Суховірська О. Б. Фінансові ресурси місцевих органів влади//Фінанси

- України.-2002.-№11.-с.61-67.
28. Толуб'як В. С. Удосконалення формування доходів місцевих бюджетів// Фінанси України.-2002.-№11.-с.68-71.
29. Слухай С. В. Особливості фінансової підтримки місцевих бюджетів// Фінанси України.-2002.-№4.-с.48-55.
30. Стоян В. І. Казначейська система виконання бюджетів//Фінанси України.-2002.-№5.-с.56-64.
31. Прядко В. В., Здерка Н. Я. Особливості формування бюджетів місцевого самоврядування на 2002рік//Фінанси України.-2002.-№9.-с.71-72.
32. Прядко В. В. Особенности формирования баланса производственных, имущественных и финансовых ресурсов территории//Экономика Украины.-2001.-№11.-с.1-20.
33. Бондаренко В. Л., Кобзистий О. М.Застосування правила Г. Жеза при дослідженні структури асигновань на розвиток міста//Фінанси України.-2002.-№1.-с.20-27.
34. Копитов С. М. Функції казначейства з виконання державних та місцевих бюджетів//Р.І.-2001.-№5.-с.45-50.
35. Буряк П. Ю. Міжбюджетні відносини та перспективи формування місцевих бюджетів//Фінанси України.-2001.-№6.-с.14-23.ю